

MATICA HRVATSKIH SINDIKATA

NAŠI SINDIKATI O IZBORIMA, broj 6

SVIM ČLANOVIMA NAŠIH SINDIKATA

Nakon bolnih rezova, pogledajmo što nam stranke nude u obrazovanju i znanosti.

Tema 12: FINANCIRANJE OBRAZOVANJA I ZNANOSTI

POLAZIŠTA SINDIKATA

Financiranje obrazovanja i znanosti smanjeno je u krizi za onoliko koliko je pao i BDP. Unatoč tome što je na taj način udio izdvajanja u BDP-u ostao isti kao i prije krize, smatramo to pogrešnom politikom jer se upravo u krizi trebalo ulagati i više nego do sada ili barem zadržati istu količinu novca, sukladno preporukama Europske komisije pa čak i MMF-a. Od 2004. ukupno izdvajanje za obrazovanje i znanost poraslo je s 4,46 na 4,76 u 2008. godini koliko iznosi i ove 2011. godine. Prosječno izdvajanje u EU iznosi 5,6% BDP-a. Sindikati smatraju da RH mora što prije povećati izdvajanja minimalno na razinu europskog prosjeka. Srednjoškolsko obrazovanje je od 2008., tj. prije krize poraslo s 0,93 na 1,02% BDP-a. Osnovno s 1,76 na 1,86% dok je znanost i visoko poraslo s 1,15 na 1,18%. Ponavljamo, tu se radi o povećanju udjela u smanjenom BDP-u.

GLEDIŠTA STRANAKA

Ovdje nismo stranke rangirali, jer je teško odlučiti između primamljivih obećanja i opreznog pristupa. Odlučite sami.

Hrvatski laburisti (Dragutin Lesar) uvećali bi izdvajanja za trostruko, što znači da bi Hrvatska s 14% ulaganja iz BDP-a imala najveću stopu ulaganja u obrazovanje i znanost na svijetu. U **HLS**-u su nešto skromniji pa planiraju 8,5% izdvajanja. Čak i ako su te brojke nerealno optimistične, ipak nas iskreno vesele jer ukazuju na opredijeljenost tih stranaka u korist obrazovanja. **Hrvatska ekonomska inicijativa** (Ljubo Jurčić) zalaže se za posvećenost države znanosti i obrazovanju u okviru ekonomske politike koja predmnjeva brzi razvoj tehnologije i znanja za domaću proizvodnju. Takva politika nije moguća bez znatno većeg ulaganja. Ne licitiraju s postotkom povećanja ulaganja. **Kukuriku-SDP** najavljuje povećana izdvajanja, ali se ne zaleću s brojkama. Isto vrijedi i za **HDZ** koji se oslanja i na EU fondove.

Tema 13: RAZVOJ OSNOVNOG I SREDNJEG ŠKOLSTVA

POLAZIŠTA SINDIKATA

Ovdje se osvrćemo na najvažnija pitanja za razvoj osnovnog i srednjeg školstva prema procjeni sindikata.

Nastavnici moraju moći **napredovati** u nekoliko platnih kategorija prema piramidalnom ustroju na način da najbolji završavaju u najvišoj kategoriji. Kvalitetu rada treba odrediti sukladno rezultatu ocjenjivanja nakon određenih godina radnog iskustva. Sustav ocjenjivanja mora isključiti svaku pristranost. Ključ za povećanje kvalitete obrazovnog procesa, osim kroz napredovanje, leži još i u **stručnom usavršavanju nastavnika**, što država mora daleko bolje organizirati, financirati i modernizirati.

Decentralizacija koja bi stvorila **razlike u standardima** po lokalnim jedinicama, ili razlike u plaćama prosvjetara nikako nije prihvatljiva.

Nasilje u školama mora se rješavati tako da je zaštita radnog procesa prioritet. Treba preventivno raditi s obitelji, a ne samo s učenicom, a kurativno tako da se nasilni učenici izdvoje u posebna odjeljenja za rad s timovima stručnjaka koje mora plaćati i organizirati država.

Sindikati se zalažu još i za **obavezno srednje školstvo**, obrazovanje **za demokraciju** te **financiranje** prijevoza, smještaja u učeničke domove i prehrane u školama, a udžbenike država treba financirati samo prema socijalnim kriterijima.

GLEDIŠTA STRANAKA

I ovdje nam je bilo teško rangirati, jer su svi programi na dobrom tragu i svima nešto fali. I ovdje izaberite sami što je vama važno.

Kukuriku-SDP zagovara napredovanje nastavnika u četiri stupnja. Predviđena borba protiv nasilja identična je našoj poziciji i solidno je razrađena. Isto vrijedi i za financiranje prehrane, obavezno srednje školstvo i obrazovanje za demokraciju. Nije jasno što je sadržaj planirane decentralizacije (svojevremeno su zagovarali da se i plaće određuju lokalno). **HLS** zagovara nagrađivanje prema kvaliteti rada nastavnika i na temelju toga povećanje plaća nastavnicima, zagovara i malu maturu, nastavu u jednoj smjeni po modelu "sve u školi" i obrazovanje za poduzetništvo. **Hrvatski laburisti** uočavaju potrebu za boljim nagrađivanjem kvalitetnog rada nastavnika. Većina ostalog sukladna im je stajalištima sindikata, s time da sugeriraju uvođenje male mature. **Hrvatska ekonomska inicijativa** dijeli naše vrijednosti i većinu ciljeva, ali ih ne razrađuje. Inzistira na strukovnom obrazovanju za potrebe hrvatske industrije i na potpuno besplatnom obrazovanju (financiranje troškova učenika). **HDZ** ne spominje napredovanje nastavnika, borbu protiv nasilja i financiranje životnih troškova učenika. HDZ ističe dosadašnje rezultate koje misle nastaviti: smanjen broj škola koje rade u tri smjene (za tri puta) i povećan broj onih koje rade u jednoj smjeni

s 25% na 40%. Povećan je i broj djece upisane u predškolske programe za 50%. Uveli su državnu maturu, bolonjski proces. Namjeravaju uvesti obavezno srednje školstvo. Uveli su reda oko školskih udžbenika, veću kvalitetu i niže cijene. Ne planiraju decentralizaciju, što sindikati podupiru.

Osim HDZ-a, ostali ne uviđaju važnost stručnog usavršavanja nastavnika, a i HDZ je to prevažno pitanje prilično zanemario tijekom svog mandata. Osim SDP-a niti jedna druga politička opcija ne tretira u svojim programima problem nasilja u školama.

Tema 14: MODERNIZACIJA VISOKOG ŠKOLSTVA I ZNANOSTI

POLAZIŠTA SINDIKATA. Hrvatska nema šanse u modernom svijetu znanosti i visokog obrazovanja s ovako rascjepkanim sveučilištima. Inozemne ocjene naših sveučilišta više su nego porazne. Svijet nas upozorava da sveučilišta kod nas gotovo da i ne postoje, postoje samo jaki i iskomercijalizirani fakulteti, koji nikome ne odgovaraju za svoj rad i koji su tek formalno integrirani u sveučilište. Mobilizacija i okrupnjavanje resursa, kadrova i znanstvenih potencijala sveučilišta teško je izvediva, ali je zato moguća i neometana zloupotreba javnih sredstava, što je ustanovila Državna revizija. Zbog neintegriranosti sveučilišta imamo šezdesetak bolonjskih procesa, onoliko koliko imamo fakulteta. Kaos je priličan. A njega povećava beskriterijalno osnivanje veleučilišta i privatnih visokih škola. Autonomija sveučilišta zloupotrebljava se za zaštitu partikularnih interesa, za otpor prilagodbi društvu, okruženju i potrebama gospodarstva. Također, koristi se i kao prepreka za zaštitu slabijih od samovolje moćnijih na sveučilištu samome. Stanje u svemu odudara od prakse naprednih zemalja.

GLEDIŠTA STRANAKA

1. Svjesna postojećeg stanja Vlada **HDZ-a**, u suradnji s kompetentnim ljudima akademske zajednice i sindikatom, izradila je proljetos nove i kvalitetne zakone, ali ih nije uspjela provesti u Saboru zahvaljujući otporu saborskih zastupnika iz različitih stranaka, a koji svi dolaze s istog fakulteta. S obzirom da nisu poduzeli sve što su trebali kako bi zakoni bili usvojeni, nismo sasvim sigurni u iskrenost namjera HDZ-a. Najavljuju da će nastaviti pozitivne trendove za njihova mandata, kao što je porast diplomiranih za 20%, broj studenata za 40 tisuća. Ističu ogromna ulaganja od 3,5 mlrd kuna u izgradnju sveučilišta i kampusa te povećani broj znanstvenika i znanstvenih novaka radi prilagodbe bolonjskom procesu. **HSLs** se u zadnjim javnim istupima na

nekoliko okruglih stolova založio za uvrštenje zaustavljenih reformskih zakona u proceduru, za modernizaciju i integraciju sveučilišta, protiv komercijalizacije i za implementaciju programskih ugovora u financiranju, za besplatno studiranje tj. za sve ono što je činilo sadržaj tih zakona. HSLs inzistira na povećanju broja obrazovanih i smatra obrazovanje prioritetom svoje politike.

2. Uočili smo Jurčićeve (**HEI**) izjave da su reforme neminovne i da se izgubila javna odgovornost fakulteta. Lesarovi **laburisti** točno primjećuju da postojeći zakonski okvir potiče komercijalizaciju i privatizaciju i drže da svi dijelovi društva, pa i fakulteti, moraju djelovati transparentno i etično u interesu ljudi koji ih financiraju. Ostali navodi laburista o pitanju visokog školstva nisu razrađeni, a neki nisu točni. Ove dvije opcije nisu se bavile predloženim zakonima, ali ih nisu niti kritizirale. S obzirom na vrijednosti koje zagovaraju vjerojatno im se ne bi protivili.

3. **Kukuriku-SDP** je ljetos otvoreno srušio reformske pokušaje s vidljivom namjerom da zaštiti interese moćnih struktura na sveučilištu i očuva status quo na štetu javnih i dugoročnih interesa zemlje i razvoja visokog školstva. Gvozden Flego je kao ministar spriječio reformu 2003. godine, ponovio isto to ove godine i napisao program Kukuriku koalicije za visoko školstvo. Taj je program jednako loš kao i postojeći zakoni čiji je on autor, što znači da će postojeći kaos Kukuriku i dalje podupirati. Program je pun fraza i proturječja te ispuštanja bitnih problema. Tako na primjer oni hoće unaprijediti bolonjski proces, a ne znaju da to nije moguće s ovakvim ustrojem sveučilišta. Kukuriku naziva uprave ustanova ključnim akterima akademske zajednice, što znači da to za njih nisu niti nastavnici niti studenti niti porezni obveznici. Još jednom se tako pokazalo da su interesi pojedinih centara moći politički važniji od interesa građana i države, što inače vrijedi podjednako za obje velike stranke.

U Zagrebu, studeni 2011.

MATICA HRVATSKIH SINDIKATA:

- ◆ Sindikat hrvatskih učitelja
- ◆ Sindikat zaposlenih u pravosuđu
- ◆ Sindikat odgoja i obrazovanja Hrvatske

- ◆ Sindikat radnika EX Dubrovačke banke
- ◆ Nezavisni sindikat pravosudne policije RH
- ◆ Nezavisni sindikat bibliotečnih djelatnika Hrvatske

- ◆ Nezavisni sindikat znanosti i visokog obrazovanja
- ◆ Nezavisni sindikat zaposlenih u srednjim školama Hrvatske
- ◆ Hrvatski strukovni sindikat medicinskih sestara i medicinskih tehničara
- ◆ Sindikat radnika, sporta i rekreacije u hrvatskom mirovinskom osiguranju